

Rolnummers 132-133-134-151- 152-153
Arrest nr. 26 / 90 van 14 juli 1990

A R R E S T

In zake : de beroepen tot gehele of gedeeltelijke vernietiging van de wet van 23 maart 1989 betreffende de verkiezing van het Europese Parlement.

Het Arbitragehof, in voltallige zitting,

samengesteld uit de voorzitters J. Delva en J. Sarot en de rechters I. Pétry, J. Wathelet, D. André, F. Debaedts, L. De Grève, K. Blanckaert, L.P. Suetens, M. Melchior, H. Boel en L. Francois, bijgestaan door de griffier L. Potoms, onder voorzitterschap van voorzitter J. Delva,

wijst na beraad het volgende arrest :

I. Onderwerp

A. Bij verzoekschrift van 25 maart 1989, aan het Hof verzonden bij aangetekende brief met poststempel van dezelfde datum, vordert Gerolf Annemans, advocaat en volksvertegenwoordiger, 2130 Brasschaat, Kapelsesteenweg 238, de vernietiging van de wet van 23 maart 1989 betreffende de verkiezing van het Europese Parlement.

Die zaak is ingeschreven onder nummer 132 van de rol van het Hof.

B. Bij verzoekschrift van 28 maart 1989, aan het Hof verzonden bij aangetekende brief met poststempel van dezelfde datum, vordert Gunter Pauli, zaakvoerder, 2850 Keerbergen, Zeeptstraat 55, de vernietiging van artikel 10 en de samenhangende bepalingen van voormelde wet.

Die zaak is ingeschreven onder nummer 133 van de rol van het Hof.

C. Bij verzoekschrift van 29 maart 1989, aan het Hof verzonden bij aangetekende brief met poststempel van dezelfde datum, wordt de vernietiging van dezelfde wet gevorderd door :

1. Marcel Storme, hoogleraar, voorzitter van de Vlaamse Juristenvereniging, 9000 Gent, coupure 3 ;
2. Frans De Pauw, hoogleraar, ondervoorzitter van de Vlaamse Juristenvereniging, 1050 Brussel, Kluisstraat 50;
3. Adolphe Beyer, notaris, bestuurslid van de Vlaamse Juristenvereniging, 9030 Wondelgem, Sint-Markoenstraat 45;
4. Marc De Graeve, notaris, bestuurslid van de Vlaamse Juristenvereniging, 2070 Ekeren, Laar 191;
5. Paul De Vroede, emeritus hoogleraar, bestuurslid van de Vlaamse Juristenvereniging, 2800 Mechelen, Leopoldstraat 33;
6. Michel Flamee, advocaat, bestuurslid van de Vlaamse Juristenvereniging, 1170 Brussel, Vogelvangstlaan 31;

7. Hilde Pee, advocaat, bestuurslid van de Vlaamse Juristenvereniging, 1900 Overijse, Labbélaan 46;
8. Jan Steyaert, beheerder van vennootschappen, bestuurslid van de Vlaamse Juristenvereniging, 9000 Gent, Krijgslaan 182;
9. Jan Van Bael, notaris, bestuurslid van de Vlaamse Juristenvereniging, 2018 Antwerpen, Peter Benoitstraat 36;
10. Yolanda Vanden Bosch, advocaat, bestuurslid van de Vlaamse Juristenvereniging, 2000 Antwerpen, Verbondstraat 41;
11. Karel Van Hoorebeke, advocaat, bestuurslid van de Vlaamse Juristenvereniging, 9821 Afsnee, Kleine Goedingenstraat 28;
12. Jaak Van Waeg, advocaat, bestuurslid van de Vlaamse Juristenvereniging, 1070 Brussel, Maria-Louizaplantsoen 66;
13. Walter Vanden Avenne, industrieel, voorzitter van het Vlaams Economisch Verbond, 8780 Oostrozebeke, Stationsstraat 168;
14. René de Feyter, afgevaardigd beheerder van het Vlaams Economisch Verbond, 2070 Ekeren, Sint-Lucaslaan 17;
15. Lieven Van Gerven, hoogleraar, voorzitter van het Davidsfonds, 3030 Leuven, Celestijnenlaan 52;
16. Albert Doucet, gepensioneerde, ondervoorzitter van het Davidsfonds, 3800 Sint-Truiden, Molenstraat 56;
17. Roland Laridon, docent, voorzitter van het Vermeylenfonds, 8400 Oostende, Kaïrostraat 54;
18. Etienne Vercarre, leraar, secretaris van het Vermeylenfonds, 8401 Bredene, Hoefijzerlaan 1;
19. Ernest Van Buynder, ambtenaar, voorzitter van het Willemsfonds, 2018 Antwerpen, Markgravelei 134;
20. Georges Declerck, wetenschappelijk medewerker, algemeen secretaris van het Willemsfonds, 9000 Gent, De Monterreystaat 7;

Die zaak is ingeschreven onder nummer 134 van de rol van het Hof.

D. Bij verzoekschrift van 31 juli 1989 aan het Hof verzonden bij aangetekende brief met poststempel van dezelfde datum, wordt de vernietiging van voormelde

wet van 23 maart 1989 gevorderd door :

1. Pankert Dieter, 4700 Eupen, Neustrasse 52;
2. Kettmus Paul, 4782 Schönberg 85;
3. Reuter Walter, 4750 Weywertz, Brunnenstrasse 24;
4. Pfeiffer Aloys Nikolaus, 4771 Amel, Möderscheid 62;
5. Keutgen Alfred, 4700 Eupen, Simarstrasse 36;
6. Schillings-Moekel M., 4700 Eupen, Schulstrasse 41;
7. Schillings Heinz, 4700 Eupen, Schulstrasse 41;
8. Klüttgens Günter, 4750 Eupen, Roosenweg 16;
9. Klüttgens-Emonds Renate, 4700 Eupen, Rosenweg 16;
10. Pankert Robert, 4761 Rocherath, Krinkelt 130;
11. Anders Raymond, 4760 Büllingen, Mürringen 87;
12. Nelles Marie-Josée, 4740 Nidrum, zur Held 1;
13. Vilz Ingeborg, 4790 Burg-Reuland, Oudler 32 A;
14. Palm Heinrich, 4790 Burg-Reuland, Oudler 32 A;
15. Berners Heinrich, Malmedy, Lamonrville 10;
16. Ortmann Gertrud, 4700 Eupen, Bellmerin 55;
17. Havenith Josef, Eupen, Bellmerin 55;
18. Pfeiffer Juliana, 4780 St-Vith, Breitfeld 1;
19. Breüer Helmuth, 4783 St-Vith, Breitfeld 1;
20. Luxen Ewald, 4781 Amel, Medell 173;
21. Luxen Agnes, 4781 Amel, Medell 173;
22. Lenz Theresia, 4781 Meyerode 43;
23. Loüp Martha, 4700 Eupen, Stockem 14 D;
24. Loüp Gottfried, 4700 Eupen, Stockem 14 D;
25. Galle Gerard, Eupen, Schilsweg 11;
26. Van Der Eycken Maria, Eupen, Schilsweg 11;
27. Hilgers Johann-August, 4750 Bütgenbach, Marktplatz 2;
28. Knauf Bruno, 4780 St-Vith, Prümer Berg 20;
29. Probst Hermann, 4780 St-Vith, Malmedyer-Strasse 49;
30. Probst Hermann, 4780 St-Vith, Malmedyer-Strasse 49;
31. Schunk Ina, 4700 Eupen, Hufengasse 71;

32. Doome Emmy, 4785 Recht;
33. Margraff-Neuens Irmgard, 4770 Amel, Deidenberg 160;
34. Margraff Wilhelm, 4770 Amel, Deidenberg 160;
35. Krings Jozefine, 4784 St-Vith, Hunningen 13;
36. Jansen Theo, Meyerode 135;
37. Giebels Nikolaus, 4781 Meyerode 145;
38. Wanken Susanna, 4781 Meyerode 145;
39. Müller Karl, 4781 Meyerode 43;
40. Reuter Margaretha, 4771 Möderscheid 7;
41. Lentz Lambert, 4770 Möderscheid 7;
42. Bohn-Goldhausen Karola, 4700 Eupen, Herbesthaler Strasse 3;
43. Bohn Heinrich, 4700 Eupen, Herbesthaler Strasse 37;
44. Emonds Paul, 4700 Eupen, Mettelenfeld 2;
45. Keutgen Herbert, 4700 Eupen, Am Bahndamm 22;
46. Mennicken August, Eupen;
47. Hendrich Helmut, 4701 Eupen, Oberste Heide 14;
48. Hendrich-Keutgen Monika, 4701 Eupen, Oberste Heide 14;
49. Thelen Raymund, 4780 St-Vith, Rodterstrasse 11 A;
50. Feiten Ursula, 4780 St-Vith, Rodterstrasse 11 A;
51. Doome Pierre, 4785 Recht;
52. Lejeune Hans, 4760 Büllingen 245;
53. Josten Leo, 4761 Rocherath, Dorf 3;
54. Mertens Irene, 4760 Büllingen, Dorf 91;
55. Mertens Herbert, 4760 Büllingen, Bahnhofstrasse 91;
56. Evers-Ohn Finchen, 4700 Eupen, Birkenweg 2;
57. Ohn Helmut, 4700 Eupen, Birkenweg 2;
58. Kistemann Maria, 4730 Raeren, Hochstrasse 4;
59. Kistemann Josef, 4730 Raeren, Hochstrasse 4;
60. Schelmbach August, 4700 Eupen, Simarstrasse 72;
61. Klinges Lothar, 4700 Eupen, Simarstrasse 4;
62. Schwall Marianne, 4781 Meyerode 144;
63. Giebels Raymund, 4781 Meyerode 144;
64. Giebels Arno, 4780 St-Vith, Hauptstrasse 35;

65. Gennen Petra, 4780 St-Vith, Hauptstrasse 35;
66. Schröder Josef, 4770 Amel, Mirfeld 44;
67. Schröder Nella, 4770 Amel, Mirfeld 47;
68. Schröder Johann, 4770 Amel, Mirfeld 47;
69. Maraite Paula, 4770 Amel, Mirfeld 44;
70. Kessler Karl Heinz, 4760 Büllingen, Dorfstrasse 158;
71. Sarlette Elli, 4760 Büllingen, Dorf 182;
72. Knauf Josef, 4780 St-Vith, Prümer Berg 20;
73. Knauf-Theis Maria, 4780 St-Vith, Prümer Berg 20;
74. Lentz Wilhelm, Möderscheid 50;
75. Pothén Aflons, 4760 Mürringen;
76. Hagelstein Martha, 4730 Raeren, Bachstrasse 25;
77. Reinertz Maria, 4781 Meyerode 34;
78. Koop Mathias, 4781 Meyerode 33;
79. Lentz Manfred, 4770 Schoppen 30;
80. Giebels Aloys, 4781 Meyerode 34;
81. Mattonet Franz, 4781 Meyerode 115;
82. Van Bael Monika, 4700 Eupen-Kettenis, Schenellewindgasse 28;
83. Miessen Werner, 4700 Eupen, Werthplatz 28;
84. Thunus Alfons, 4750 Bütgenbach, Seestrasse 54 A;
85. Emonds Maria, 4700 Eupen, Stendrich 79;
86. Pankert Rudolf, 4700 Eupen, Stendrich 79;
87. Dhur Maria, 4700 Eupen, Limburgerweg 6;
88. Peters Sonja, 4700 Eupen, Limburgerweg 6;
89. Peters Bernard, 4700 Eupen, Limburgerweg 6;
90. Peters Jean-Marc, 4700 Eupen, Limburgerweg 6;
91. Lentz Gertrud, Möderscheid 50;
92. Herni Paula, 4700 Eupen, Gorpertstrasse 106;
93. Thielen-Meyer Barbara, Büllingen, Manderfeld 42;
94. Thielen Nicolas, Büllingen, Manderfeld 42;
95. Thielen-Krütgen Horst-Dieter, 4700 Eupen, Simarstrasse 51;
96. Gevaert Ingrid, 4700 Eupen, Simarstrasse 51;
97. Peil Ludwig, 4700 Eupen, Kaperberg 102;

98. Schwall Bruno, 4700 Eupen, Hufengasse 55;
99. Schwall-Rotheudt Gaby, 4700 Eupen, Hufengasse 55;
100. Esser Annelise, 4700 Eupen, Am Bahndamm 22;
101. Paasch Lüzia, 4783 St-Vith, Alfersteg 1;
102. Schmitz Helmut, 4700 Eupen, Aachener Strasse 65;
103. Breuer Guido, 4700 Eupen, Bellmerin 81;
104. Breuer Doris, 4700 Eupen, Theodor-Mooren-Strasse 21;
105. Breuer Helmut, 4700 Eupen, Favrunpark 24;
106. Breuer Norbert, 4700 Eupen, Bellmerin 81;
107. Breuer-De Bruekcer Brigitte, 4700 Eupen, Favrunpark 24;
108. Breuer-Brüll Maria, 4700 Eupen, Bellmerin 81;
109. Breuer Servaz, 4700 Eupen, Bellmerin 81;
110. Schumacher Dietmar, 4783 St-Vith, Neidinghen 63;
111. Bestgen Marie-Claire, 4783 St-Vith, Neidingen 63;
112. Kohnen Norbert, 4700 Eupen, Gospertstrasse 103;
113. De Sy Paul, 4701 Eupen-Kettenis, Talstrasse 31;
114. Schmitz Helga, 4700 Eupen, Untere Ibern 49;
115. Egyptien Nik, 4700 Eupen, Werthplatz 48;
116. Hilger Manfred, 4710 Herbesthal, Rabotratherstrasse 11;
117. Proess Erika, 4710 Herbesthal, Rabotratherstrasse 11;
118. Hilger Yvonne, 4710 Herbesthal, Rabotratherstrasse 11;
119. Gerckens Nikolaus, 4731 Eynatten, Hanseter Strasse 61;
120. Blaise Erwin, 4700 Eupen, Aachenerstrasse 20;
121. Olm Wolfgang, 4700 Eupen, Steinroth 32;
122. Kittel Heinrich, 4700 Eupen, Kaperberg 14;
123. Kittel Hubertine, 4700 Eupen, Kaperberg 14;
124. Mertens Hedwig, 4700 Eupen, Hisselsgasse 11;
125. De Palmenaer Michel, 4700 Eupen, Hisselsgasse 11;
126. Gensterblum Marc, 4700 Eupen, Stockberger Weg 42;
127. Schmitz Erna, 4701 Eupen / Kettenis, Aachenerstrasse 105;
128. Schmitz Heinrich, 4701 Eupen / Kettenis, Aachenerstrasse 105;
129. Groteclaes Rita, 4700 Eupen, Klosterstrasse 60;
130. Groteclaes René, 4700 Eupen, Klosterstrasse 60;

131. Herne Günter, Eupen, Aachenerstrasse 72;
132. Nelles Ulrich, 4740 Nidrum, zur Held 1;
133. Schröder Martin, 4770 Aumel, Mirfeld 44;
134. Godesar Rita, 4700 Eupen, Fränzel 4;
135. Godesar Heinz, 4700 Eupen, Fränzel 4;
136. Janssen Heinrich, Hauset, Kirchstrasse 115;
137. Ramscheidt Johann, 4782 St-Vith, Alfersteg 13;
138. Raasch Hübert, 4783 St-Vith, Alfersteg 1;
139. Ramscheidt Annie, 4782 St-Vith, Alfersteg 13;
140. Falter Guido, 4784 Crombach, Rodt 120;
141. Knauf Josef, 4780 St-Vith, Brümerberg 20;
142. Gerckens Robert, 4700 Eupen, Werthplatz 15;
143. Henkes Gerhard, 4700 Eupen, Lothinger Weg 13;
144. Henkes Heinz, 4778 Manderfeld, Lanzerath 1 A;
145. Schenk Therese, 4778 Manderfeld, Lanzerath 51;
146. Goenen Sonja, 4778 Manderfeld, Lanzerath 1 A;
147. Henkes Nadine, 4778 Manderfeld, Lanzerath 51;
148. Gangolf Oswald, 4781 St-Vith, Wallerode 18;
149. Gangolf Bruno, 4781 St-Vith, Wallerode 18;
150. Maraite Günther, 4781 St-Vith, Wallerode 35;
151. Kohnemmergen Emil, 4781 St-Vith, Wallerode 38;
152. Theissen Herbert, 4781 St-Vith, Wallerode 14;
153. Mertes Alfons, 4760 Büllingen, Wirtzfeld 42;
154. Kohnenmergen Erich, 4781 St-Vith, Wallerode 38;
155. Kohnenmergen Lydia, 4781 St-Vith, Wallerode 38;
156. Fettweis Wolfgang, 4700 Eupen, Werthplatz 39;
157. Kittel Ruth, 4700 Eupen, Kaperberg 14;
158. Pip Wilhelm, 4780 St-Vith, Klosterstrasse 25;
159. Rosewick Gisela, 4700 Eupen, Binsterweg 31;
160. Rosewick Ferdinand, Eupen, Binsterweg 31;
161. Arimont Ralph, 4710 Herbesthal, Feldstrasse 16;
162. Roth Marlene, 4761 Rocherath, Krinkelt 130;
163. Gallo Paul, 4782 Schönberg;

164. Pammei Kürt, 4700 Eupen, Neustrasse 52;
165. Christmann Leo, 4700 Eupen, Theodor-Moorenstrasse 23;
166. Jost Rita, 4780 St-Vith, Aachener Strasse 113;
167. Thelen Wilfried, 4778 Manderfeld 42;
168. Heck Marie-Louise, Bütgenbach, Wirtzfelderweg 8;
169. Gillessen Ursula, 4782 Schönberg;
170. Brodel Herrmann, 4782 Schönberg;
171. Frühbuss Karl, 4781 St-Vith, Wallerode 17;
172. Theodor Johanna;
173. Hoffmann Günther, Atzerath 43 C;
174. Hoffmann Alois, Atzerath 30;
175. Kohnen B., Rödgen 11;
176. Kohnen Herbert, Rödgen 12;
177. Kohnen Maria, Rödgen 11;
178. Hoffmann Peter, 4783 St-Vith, Atzerath;
179. Hoffmann Anna, Atzerath;
180. Hoffmann Edgar, 4783 St-Vith, Atzerath 29;
181. Hoffmann Erich, Atzerath;
182. Kohnen Georgette, 4791 Grüfflingen 44b;
183. Jacobs Ingo, St-Vith;
184. Bertha Monika, zur Kaiserbaracke 36;
185. Bertha A., zur Kaiserbaracke 36;
186. Backes Marlene, Atzerath;
187. Gassmann Helmut, 4782 Schönberg;
188. Schwall R., Crombach 109;
189. Maraite B., 4784 Crombach 88;
190. Backes Willy, Atzerath 32;
191. Kohnen Georg., St-Vith, Rödgen 11;
192. Leyens Antonia, 4782 Schönberg;
193. Meyers F., Schönberg;
194. Jost Manfred, Schönberg;
195. Leuther Magdalena, Schönberg;
196. Gassmann Patrick, Schönberg;

197. Gassmann Danielle, 4782 Schönberg;
198. Kettmus Paul, 4782 Schönberg;
199. Keller Joseph, 4782 Schönberg;
200. Kartheuser Bruno, 4784 St-Vith, Neundorf 33;
201. Heck Jürgen, 4780 St-Vith, Aachener Strasse 131;
202. Eyre-Walker Maria, Atzerath;
203. Hoffmann-Gallo, Atzerath 30;
204. Velz Peter, Mürringen 68;
205. Wirtz Clemens, 4760 Mürringen 144;
206. Velz Herbert, Mürringen;
207. Velz Alfons, 4760 Mürringen 40;
208. Kelternich Gertrüd, 4750 Bütgenbach, Malmedyerstrasse 1;
209. Keller Joseph, 4782 St-Vith, Schönberg 34;
210. Keutgen-Mennicken Ruth, 4700 Eupen, Simarstrasse 36;
211. Goebels André, 4700 Eupen, August-Tonnar-Strasse 6;
212. Kuckart Dieter, 4700 Eupen, Burgundstrasse 5;
213. Drykoningen Nathalie, 4700 Eupen;
214. Kuckart Nikolaus, Eupen;
215. Gensterblum Patrick, 4700 Eupen, Stockbergerweg 42;
216. Kremer Monika, 4700 Eupen, Kaperberg 44;
217. Kremer Norbert, 4700 Eupen, Kaperberg 44;
218. Gensterblum Alfred, 4700 Eupen, Stockbergerweg 42;
219. Frank Alfons, 4700 Eupen, Hisselgasse 19;
220. Signon Anneliese, 4700 Eupen, Heidberg 24 b;
221. Velz Alfons, 4760 Büllingen, Mürringen 40;
222. Velz-Palm Bernadette, 4760 Büllingen, Mürringen 40;
223. Heyen Angela, 4700 Eupen, Gospertstrasse 103;
224. Drösch Bettina, 4700 Eupen, Hisselgasse 59 A;
225. Drösch-Willems Ingeborg, 4700 Eupen, Hisselgasse 59 A;
226. Drösch Eva-Maria, 4700 Eupen, Hisselgasse 59 A;
227. Drösch Alfons, 4761 Wirtzfeld, Elsenborner Strasse 71;
228. Jost Beatrice, 4760 Büllingen, Hünningen 16 A;
229. Jost Manfred, 4760 Büllingen, Hünningen 16 A;

230. Drösch Edgard, 4761 Wirtzfeld 119;

231. Drösch Therese, 4761 Wirtzfeld, Elsenborner Strasse 71;

232. Drösch Clemens, 4700 Eupen, Hisselgasse 59 A;

Die zaak is ingeschreven onder nummer 151 van de rol van het Hof.

E. Bij verzoekschrift van 20 september 1989, aan het Hof verzonden bij aangetekende brief met poststempel van 21 september 1989, vordert Luc Michel, uitgever, 6000 Charleroi, rue de Montigny 128, de gehele vernietiging van voormelde wet van 23 maart 1989 en dientengevolge de vernietiging van de bij die wet ingerichte verkiezing.

Die zaak is ingeschreven onder nummer 152 van de rol van het Hof.

F. Bij verzoekschrift van 25 september 1989, aan het Hof verzonden bij aangetekende brief met poststempel van dezelfde datum, hebben Lode De Smedt, bediende, 2000 Londerzeel, Pilatusveld 31, Etienne Wieme, ambtenaar, 9000 Gent, Lentestraat 11 en Daniel Deconinck, gepensioneerde, 2958 Weerde, Vogelzang 19, een beroep ingesteld ertoe strekkende :

- voormelde wet van 23 maart 1989 en de bijlagen ervan te horen vernietigen;

- dienvolgens ook de desbetreffende verkiezingen te horen vernietigen en binnen de zes maanden van de bekendmaking van het arrest nieuwe verkiezingen te horen bevelen op basis van een nieuwe wet die rekening houdt met de bezwaren die in het arrest worden erkend, zoniet binnen de veertig dagen na die termijn van zes maanden verkiezingen te doen plaatsvinden op basis van een artikel 9 en een artikel 10 die de Vlaamse en Waalse kieskring doen samenvallen met respectievelijk het Nederlandstalig en het Franstalig taalgebied, de Brusselse kieskring te beperken tot het tweetalig gebied van Brussel-Hoofdstad en het Duitse taalgebied daarmee ook gelijk te stellen.

Die zaak is ingeschreven onder nummer 153 van de rol van het Hof.

In de zaken met rolnummers 132, 133 en 134 was de schorsing gevorderd van dezelfde wettelijke bepalingen als die waarvan de vernietiging wordt gevorderd. Het Hof heeft uitspraak gedaan over die vorderingen tot schorsing bij arrest nummer 9/89 van 27 april 1989.

II. Rechtspleging

De zaak met rolnummer 132

Bij beschikking van 28 maart 1989 heeft de voorzitter in functie conform de artikelen 58 en 59 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof de leden van de zetel aangewezen.

De rechters-verslaggevers hebben geoordeeld dat geen toepassing diende te worden gemaakt van de artikelen 71 en 72 van de organieke wet.

Van het beroep is conform artikel 76, § 4, van de organieke wet kennis gegeven bij aangetekende brieven van 30 maart 1989.

Het bij artikel 74 van de organieke wet voorgeschreven bericht is in het Belgisch Staatsblad van 8 april 1989 bekendgemaakt.

De zaak met rolnummer 133

Bij beschikking van 29 maart 1989 heeft de voorzitter in functie conform de artikelen 58 en 59 van de organieke wet de leden van de zetel aangewezen.

De rechters-verslaggevers hebben geoordeeld dat geen toepassing diende te worden gemaakt van de artikelen 71 en 72 van de organieke wet.

Van het beroep is conform artikel 76, § 4, van de organieke wet kennis gegeven bij aangetekende brieven van 30 maart 1989.

Het bij artikel 74 van de organieke wet voorgeschreven bericht is in het Belgisch Staatsblad van 8 april 1989 bekendgemaakt.

De zaak met rolnummer 134

Bij beschikking van 3 april 1989 heeft de voorzitter in functie conform de artikelen 58 en 59 van de organieke wet de leden van de zetel aangewezen.

De rechters-verslaggevers hebben op 3 april 1989 geoordeeld dat geen toepassing diende te worden gemaakt van de artikelen 71 en 72 van de organieke wet.

Van het beroep is conform artikel 76, § 4, van de organieke wet kennis gegeven bij aangetekende brieven van 3 april 1989.

Het bij artikel 74 van de organieke wet voorgeschreven bericht is in het Belgisch Staatsblad van 8 april 1989 bekendgemaakt.

De samengevoegde zaken met rolnummers 132, 133 en 134

Bij beschikking van 4 april 1989 heeft het Hof de zaken met rolnummers 132, 133 en 134 samengevoegd en van die beschikking is aan de partijen kennis gegeven bij aangetekende brieven van 5 april 1989.

Dieter Pankert, 4700 Eupen, Neustrasse 52, heeft op grond van artikel 87, §2, van de organieke wet een memorie ingediend op 10 april 1989.

De Ministerraad, de Franse Gemeenschapsexecutieve en de voorzitter van de

Kamer van Volksvertegenwoordigers hebben ieder op respektievelijk 11 mei, 11 mei en 16 mei 1989 een memorie van antwoord ingediend.

Conform artikel 89 van de organieke wet is bij aangetekende brieven van 23 mei 1989 kennis gegeven van die memories.

De Ministerraad, de voormelde verzoekers in de zaak met rolnummer 134 en verzoeker Gunter Pauli hebben ieder op respektievelijk 19 juni, 21 juni en 21 juni 1989 een memorie ingediend.

Bij beschikking van 5 januari 1990 heeft voorzitter in functie J. Sarot, rechter L. François aangewezen als lid van de zetel.

De zaak met rolnummer 151

Bij beschikking van 2 augustus 1989 heeft de voorzitter in functie conform de artikelen 58 en 59 van de organieke wet de leden van de zetel aangewezen.

De rechters-verslaggevers hebben geoordeeld dat de artikelen 71 en 72 van de organieke wet niet moeten worden toegepast.

Van het beroep is conform artikel 76, § 4, van de organieke wet kennis gegeven bij ter post aangetekende brieven van 1 september 1989.

Het bij artikel 74 van de organieke wet voorgeschreven bericht is in het Belgisch Staatsblad van 1 september 1989 bekendgemaakt.

De Ministerraad heeft een memorie ingediend op 16 oktober 1989.

Verzoeker D. Pankert heeft een memorie van antwoord ingediend op 27 november 1989.

Bij beschikking van 9 januari 1990 heeft het Hof de termijn waarbinnen het arrest moet worden gewezen, verlengd tot 31 juli 1990.

Bij beschikking van 9 januari 1990 heeft voorzitter J. DELVA de zaak voorgelegd aan het Hof in voltallige zitting.

De zaak met rolnummer 152

Bij beschikking van 21 september 1989 heeft de voorzitter in functie conform de artikelen 58 en 59 van de organieke wet de leden van de zetel aangewezen.

De rechters-verslaggevers hebben geoordeeld dat de artikelen 71 en 72 van de organieke wet niet moeten worden toegepast.

Van het beroep is conform artikel 76, § 4, van de organieke wet kennis gegeven bij aangetekende brieven van 5 oktober 1989.

Het bij artikel 74 van de organieke wet voorgeschreven bericht is in het Belgisch Staatsblad van 6 oktober 1989 bekendgemaakt.

De Ministerraad heeft een memorie ingediend op 13 november 1989.

Conform artikel 89 van de organieke wet is bij aangetekende brief van 29 november 1989 kennis gegeven van die memorie.

Verzoeker L. Michel heeft een memorie van antwoord ingediend op 26 december 1989.

Bij beschikking van 9 januari 1990 heeft voorzitter J. Delva de zaak voorgelegd aan het Hof in voltallige zitting.

De zaak met rolnummer 153

Bij beschikking van 26 september 1989 heeft de voorzitter in functie conform de artikelen 58 en 59 van de organieke wet de leden van de zetel aangewezen.

De rechters-verslaggevers hebben geoordeeld dat geen toepassing diende te worden gemaakt van de artikelen 71 en 72 van de organieke wet.

Van het beroep is conform artikel 76, § 4, van de organieke wet kennis gegeven bij aangetekende brieven van 10 oktober 1989.

Het bij artikel 74 van de organieke wet voorgeschreven bericht is in het Belgisch Staatsblad van 10 oktober 1989 bekendgemaakt.

De Franse Gemeenschapsexecutieve en de Ministerraad hebben ieder een memorie ingediend op respectievelijk 8 en 13 november 1989.

Conform artikel 89 van de organieke wet is bij aangetekende brieven van 1 december 1989 kennis gegeven van die memories.

Verzoekers De Smedt, Wieme en Deconinck hebben een memorie van antwoord ingediend op 2 januari 1990.

Bij beschikking van 9 januari 1990 heeft voorzitter J. Delva de zaak voorgelegd aan het Hof in voltallige zitting.

De samengevoegde zaken nummers 132, 133, 134, 151, 152 en 153

Bij beschikking van 17 januari 1990 heeft het Hof de zaken met rolnummers 151, 152 en 153 bij de reeds samengevoegde zaken met rolnummers 132, 133 en 134 gevoegd.

Bij beschikking van 22 februari 1990 heeft het Hof beslist dat de samengevoegde zaken in gereedheid waren en de dag van de terechtzitting vastgesteld op 15 maart 1990.

Van die beschikkingen van 17 januari 1990 en 22 februari 1990 is kennis gegeven aan de partijen terwijl de advocaten van de partijen werden verwittigd van de datum van de terechtzitting bij aangetekende brieven van 23 februari 1990.

Ter terechtzitting van 15 maart 1990 :

- zijn verschenen :

. Mr. R. Bützler, advocaat bij het Hof van Cassatie, en
Mr. P. Lemmens, advocaat bij de balie te Brussel, voor de verzoekende partijen
M. Storme en consorten, voornoemd;

. Mr. J. Robbroeckx loco Mr. P. Doevenspeck en
Mr. Th. Bergers, advocaten bij de balie te Antwerpen, voor G. Pauli, voornoemd;

. Mr. M. Faure loco Mr. M. Dillen, advocaten bij de balie te Antwerpen, voor
G. Annemans, voornoemd;

. Mr. J. Ravelingien, advocaat bij de balie te Brussel, voor D. Pankert en
consorten, voornoemd;

. Mr. D. D'Hooghe, advocaat bij de balie te Brussel, voor D. Deconinck,
L. De Smet en E. Wieme, voornoemd;

de partij L. Michel in persoon;

. Mr. E. Brewaeys, advocaat bij de balie te Brussel, en Mr. W. Debeuckelaere,
advocaat bij de balie te Gent, voor de Ministerraad, 1000 Brussel, Wetstraat 16;

. Mr. P. Legros voor de Franse Gemeenschapsexecutieve, 1040 Brussel,

Kunstlaan 19 A-D;

- hebben de rechters-verslaggevers H. Boel en L. François verslag uitgebracht;
- zijn de advocaten Mrs. Lemmens, Robbroeckx, Bergers, Faure, Ravelingien, D'Hooghe, Brewaeyts, Debeuckelaere en Legros evenals verzoeker Michel gehoord;
- zijn de samengevoegde zaken in beraad genomen.

De rechtspleging is gevoerd overeenkomstig de artikelen 62 en volgende van de organieke wet die betrekking hebben op het gebruik van de talen voor het Hof.

III. *In rechte*

Onderwerp van de bestreden wet

1. De wet van 23 maart 1989 betreffende de verkiezing van het Europese Parlement werd bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad van 25 maart 1989. De wet omvat 45 artikelen gespreid over vier titels en twee bijlagen. Een erratum verscheen in het Belgisch Staatsblad van 4 april 1989.

2.1. De wet organiseert de verkiezing van de Belgische afgevaardigden van het Europese Parlement ter uitvoering van artikel 7, 2, van de Akte van 20 september 1976 betreffende de verkiezing van de vertegenwoordigers in de Vergadering door middel van rechtstreekse algemene verkiezingen. In afwachting van een eengemaakte verkiezingsprocedure laat bedoelde Akte de zorg tot de organisatie ervan over aan de Lid-Staten met eerbiediging van de minimale regels opgenomen in de Akte. Luidens artikel 2 van deze Akte worden er in België 24 vertegenwoordigers verkozen.

2.2. Titel I van de bestreden wet heeft betrekking op de verschillende categorieën van kiezers en de kiesbevoegdheidsvoorwaarden (hoofdstuk I) en op de kiezerslijsten (hoofdstuk II).

2.3. Titel II van de bestreden wet heeft betrekking op de kieskringen, kiescolleges, kiesbureaus en de oproeping van de kiezers.

Hoofdstuk I van Titel II heeft betrekking op de kieskringen en kiescolleges.

Artikel 9 stelt drie kieskringen in. Het luidt als volgt :

" De verkiezing van het Europese Parlement wordt gehouden op basis van de drie volgende kieskringen :

1° de Vlaamse kieskring die de kiesarrondissementen omvat die in hun geheel tot het Nederlandse taalgebied behoren;

2° de Waalse kieskring die de kiesarrondissementen omvat die het Franse en het Duitse taalgebied beslaan;

3° de Brusselse kieskring die samenvalt met het kiesarrondissement, bedoeld in artikel 3, § 2, tweede lid van de wetten op het gebruik van de talen in bestuurszaken, gecoördineerd op 18 juli 1966 ".

Artikel 10 stelt twee kiescolleges in : een Nederlands en een Frans. Het luidt als volgt :

" Er zijn twee kiescolleges, het ene Nederlands, het andere Frans. De kiezers van het Nederlandse kiescollege kiezen dertien vertegenwoordigers, dezen van het Franse kiescollege elf.

De personen die ingeschreven zijn op de lijst van de kiezers van een gemeente van een Vlaamse kieskring behoren tot het Nederlandse college en degenen die ingeschreven zijn op de lijst van kiezers van een gemeente van de Waalse kieskring, tot het Franse college.

De personen die ingeschreven zijn op de lijst van de kiezers van een gemeente van de Brusselse kieskring behoren tot één van beide colleges.

De kiezers met werkelijke verblijfplaats in de gemeenten Voeren en Komen-Waasten die te Aubel en te Heuvelland stemmen, behoren onderscheidenlijk tot het Franse en tot het Nederlandse college.

Voor de vaststelling van het kiescollege waartoe zij behoren, worden de in artikel 1, § 2, 1° bedoelde kiezers, geacht in de Brusselse kieskring te verblijven".

Hoofdstuk II van Titel II handelt over de kiesbureaus.

Hoofdstuk III van Titel II heeft betrekking op de oproeping van de kiezers.

2.4. Titel III betreft de kiesverrichtingen. Hoofdstuk I betreft de handhaving van de orde. Hoofdstuk II van deze titel behandelt de kandidaatstelling en de stembiljetten.

Artikel 21 bepaalt de wijze waarop de voordracht van de kandidaten dient te geschieden en de voorwaarden die daarbij moeten worden vervuld. De eerste paragraaf luidt als volgt :

" § 1. De voordracht van kandidaten moet worden ondertekend :

- hetzij door minstens vijf Belgische parlementsleden die in het Parlement tot de taalgroep behoren die overeenstemt met de taal vermeld in § 2, zesde lid, van dit artikel bedoelde taalverklaring van de kandidaten;

- hetzij door minstens duizend kiezers, per provincie, ingeschreven in elk van de vijf provincies die geheel of gedeeltelijk het kiescollege vormen waartoe de voorgedragen kandidaten behoren.

Voor de toepassing van deze bepaling worden, wanneer de voordrachtsakte

door kiezers wordt ondertekend, de Belgische kiezers die op het grondgebied van een ander Lid-Staat van de Europese Gemeenschap verblijfhouden, geacht in de provincie Brabant te zijn ingeschreven ".

Artikel 24 bepaalt :

" § 1. Een afschrift van het door het collegehoofdbureau opgemaakte modelstembiljet wordt onverwijld gezonden aan de voorzitter van het hoofdbureau van elke provincie die, geheel of gedeeltelijk, tot de respectieve kieskringen behoort.

§ 2. De bepalingen van artikel 128 van het Kieswetboek zijn van toepassing op de verkiezing van het Europese Parlement.

Nochtans :

1° moet het tweede lid als volgt gelezen worden : " Naast de naam en de voornaam van iedere kandidaat staat een kleiner stemvak ";

2° moeten het zesde en het zevende lid als volgt gelezen worden :

" De lijsten die een beschermd letterwoord dragen, krijgen het volgnummer dat overeenkomstig artikel 20 aan dat letterwoord is verbonden.

De volgende nummers worden bij opeenvolgende lotingen toegekend aan de andere lijsten.

Een eerste loting voor het toekennen van de nummers geschiedt onder de volledige lijsten, een tweede onder de onvolledige ";

3° zijn het negende, het tiende en het elfde lid niet van toepassing.

§ 3. De voorzitter van het hoofdbureau van de provincie Brabant doet op de

stembiljetten bestemd voor de Brusselse kieskring, de lijsten vermelden van de kandidaten, die zowel in het Nederlands als in het Franse collegehoofdbureau zijn voorgedragen.

Daartoe wordt het stembiljet opgemaakt overeenkomstig het bij deze wet gevoegde model II C.

In elke helft van het stembiljet worden de kandidatenlijsten gerangschikt zoals in § 2 wordt bepaald ".

Hoofdstuk III heeft betrekking op de kiesverrichtingen. Artikel 32 bepaalt de datum van de verkiezing op 18 juni 1989.

Hoofdstuk IV betreft de stemopneming.

2.5. Titel IV heeft betrekking op de kiesplicht en de straffen.

2.6. Titel V behandelt de verkiesbaarheid en de onverenigbaarheden.

2.7. Titel VI bevat diverse bepalingen. Uit artikel 45 blijkt dat de wet enkel geldt voor de verkiezing van het Europese Parlement van 18 juni 1989.

Ten aanzien van de ontvankelijkheid

3.A.1. De Ministerraad werpt verschillende excepties op in een memorie die hij heeft ingediend in de zaken met rolnummers 132-133-134.

a) *Excepties afgeleid uit de niet-toepasselijkheid van de artikelen 6 en 6bis van de Grondwet*

3.A.2. De Ministerraad werpt vier excepties van niet-ontvankelijkheid op die alle afgeleid worden uit de niet-toepasselijkheid van de artikelen 6 en 6bis van de

Grondwet.

De Ministerraad is met name van oordeel dat verzoekers ten onrechte betogen dat het beginsel " één man, één stem " steunt op de artikelen 6 en 6bis van de Grondwet. Het beginsel vloeit volgens de Ministerraad niet voort uit artikel 6 of 6bis van de Grondwet, maar wel uit het artikel 47, laatste lid, van de Grondwet. De principes inzake evenredige vertegenwoordiging in de nationale Kamer van Volksvertegenwoordigers vloeien voort uit de artikelen 48 en 49 van de Grondwet. Dit wordt treffend geïllustreerd door het feit dat artikel 6 van de Grondwet sinds 1831 in zijn ongewijzigde vorm is blijven bestaan, terwijl het kiesstelsel in België opeenvolgende grondige wijzigingen heeft gekend. Een formele en historische interpretatie van de Grondwetsbepalingen doet er toe besluiten dat de aangevoerde grief niet is gesteund op de artikelen 6 en 6bis van de Grondwet maar wel, en uitsluitend op de artikelen 47, 48 en 49 van de Grondwet, zodat de verzoeken tot vernietiging bijgevolg onontvankelijk zijn.

De Ministerraad is tevens van oordeel dat artikel 6 van de Grondwet een individueel recht toekent terwijl in casu moet worden vastgesteld dat de beweerde ongelijkheid een volledige groep op dezelfde wijze treft, met name de leden van het Nederlandstalige kiescollege. Het demografisch aspect is trouwens het doorslaggevend motief om de ongelijkheid in te roepen. Het is dan ook zeer twijfelachtig dat het aangeklaagde onevenwicht een inbreuk op het in artikel 6 van de Grondwet neergelegde individueel gelijkheidsbeginsel, zou kunnen uitmaken.

Vervolgens is de Ministerraad van oordeel dat de ratio legis en de parlementaire werken van artikel 6bis van de Grondwet duidelijk aantonen dat deze bepaling van de Grondwet enkel en alleen de discriminatie op grond van ideologische en filosofische levensopvattingen wil tegengaan.

Tot slot is de Ministerraad van oordeel dat het middel dat verzoeker in de zaak met rolnummer 133 inbrengt tegen artikel 10, vierde lid, van de bestreden wet neerkomt op een kritiek op het laatste lid van artikel 48 van de Grondwet, waarin voorzien wordt dat de stemming plaatsheeft in de gemeente behoudens de bij de

wet te stellen uitzonderingen. De gewraakte wetsbepaling steunt rechtstreeks op die uitzonderingsmogelijkheid waarin grondwettelijk is voorzien, en houdt dan ook geen verband met het in de artikelen 6 en 6bis neergelegde gelijkheidsbeginsel, zodat dit middel evenmin ontvankelijk is.

3.B.1. De excepties betreffen de grond van de zaak in zoverre zij de vraag stellen naar de toepasselijkheid van de artikelen 6 en 6bis van de Grondwet in kieszaken mede gelet op de artikelen 47, 48 en 49 van de Grondwet. Zij dienen derhalve als excepties te worden verworpen.

De exceptie luidens welke artikel 6bis van de Grondwet enkel opkomt tegen discriminatie op grond van ideologische en filosofische levensopvattingen, dient eveneens te worden verworpen. Die bepaling heeft in haar eerste deel een algemene draagwijdte en verbiedt elke discriminatie, ongeacht de oorsprong ervan: de grondwettelijke regel van niet-discriminatie is van toepassing ten aanzien van alle rechten en vrijheden die aan de Belgen zijn toegekend.

b) Exceptie afgeleid uit de onmogelijkheid om zich te beroepen op artikel 14 van het Europees Verdrag tot Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden (E.V.R.M.)

3.A.3. De Ministerraad is van oordeel dat het in artikel 14 van het E.V.R.M. verwoorde discriminatieverbod van een andere orde is dan de artikelen 6 en 6bis van de Grondwet. Uiteraard behoren beide normen tot dezelfde "familie", maar ingevolge alleen reeds het artikel 1 van de bijzondere wet op het Arbitragehof, kan het artikel 14 van het E.V.R.M. - in tegenstelling met wat verzoeker in de zaak met rolnummer 133 doet - niet autonoom worden ingeroepen, ook niet in de interne rechtstechniek van het E.V.R.M.

De verzoeker in de zaak met rolnummer 151 voert aan dat het Europese Parlement moet worden beschouwd als een "wetgevend orgaan" in de zin van artikel 3 van het eerste aanvullend protocol en in zijn memorie van antwoord stelt

hij dat het voormelde artikel 14 in combinatie met dat artikel 3 wordt aangevoerd.

3.B.2. De exceptie betreft de grond van de zaak (zie 6.B.2.).

c) Exceptie afgeleid uit het primaat van de Akte van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 20 september 1976

3.A.4. De Ministerraad stelt de vraag of de aangevochten wet getoetst kan worden aan de artikelen 6 en 6bis van de Grondwet. Hij wijst er daarbij op dat de "Akte van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 20 september 1976 betreffende verkiezing van de vertegenwoordigers in de Vergadering door middel van rechtstreekse algemene verkiezingen" (PB.E.G., nr. 278 van 8 oktober 1976, 1-11) voor wat de samenstelling van het Europese Parlement betreft, geen evenredige vertegenwoordiging in functie van de bevolkingsomvang van de diverse lidstaten voorziet.

Deze supranationale rechtsregel heeft voorrang op de interne rechtsregel en zelfs de grondwettelijke (H.v.J.EG, 17 december 1970, Jur. XVI, 1135).

3.B.3. Artikel 7 van de Akte van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 20 september 1976 bepaalt dat, in afwachting van de inwerkingtreding van een eenvormige verkiezingsprocedure, voor de verkiezingsprocedure in elke Lid-Staat de nationale bepalingen gelden met inachtneming van de minimumregels vervat in de overige bepalingen van de Akte.

Geen enkele bepaling van bedoelde Akte kan aldus worden geïnterpreteerd dat zij de wetgever zou toelaten om bij de uitwerking van de verkiezingsprocedure de grondwettelijke voorschriften te veronachtzamen. Het door de Ministerraad aangehaalde algemeen rechtsbeginsel is derhalve niet terzake dienend. De exceptie moet worden verworpen.

3.A.5. De Ministerraad werpt eveneens verschillende excepties op in de

memories die hij heeft ingediend in de zaken met rolnummers 151, 152 en 153.

d) Exceptie afgeleid uit het niet meer van kracht zijn van de bestreden wet en de onbevoegdheid van het Hof om uitspraak te doen over de rechtsgeldigheid van de opneming van de in België verkozen leden in het Europese Parlement

3.A.6. De Ministerraad stelt in zijn memories neergelegd in de zaken met rolnummers 151, 152 en 153, de vraag welk belang verzoekers kunnen laten gelden bij de vernietiging van een wet die een eenmalig karakter heeft en die enkel de in België op 18 juni 1989 gehouden rechtstreekse verkiezing van het Europese Parlement regelde. De regeling die de wet beoogde tot stand te brengen heeft inmiddels - en vo,'o,'r de indiening van deze beroepen tot vernietiging - toepassing gekregen. Het Europese Parlement is samengesteld en heeft na onderzoek van de geloofsbrieven van zijn leden, zijn werkzaamheden aangevat.

De aangevochten wet is dus niet meer van kracht en dient als feitelijk opgeheven te worden beschouwd. De gevorderde annulatie kan de beweerde nadelige gevolgen van de aangevochten wet niet ongedaan maken. In dergelijk geval hebben de verzoekers geen belang bij de vordering tot vernietiging. De vernietiging van de wet kan immers niet tot gevolg hebben dat de zetelverdeling ongedaan wordt gemaakt, vermits aldus langs gerechtelijke weg uitspraak zou worden gedaan over de rechtsgeldigheid van de opneming van de in België verkozen leden in het Europese Parlement dat inmiddels de geloofsbrieven van die leden heeft onderzocht. De Hoven en Rechtbanken en het Hof hebben deze rechtsmacht niet.

De datum van de laatst gehouden verkiezing is vastgesteld in een internationaalrechtelijke norm (Beslissing van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 26 juli 1988), terwijl krachtens artikel 9.1. van de Akte van de Raad van de Europese Gemeenschappen 20 september 1976 een zelfde datum of korte periode voor alle Lid-Statens is opgelegd. Op deze regeling kan derhalve niet

worden teruggekomen zonder in conflict te treden met deze supranationale rechtsnormen.

3.B.4. De bestreden wet heeft nog rechtsgevolgen. Het argument van de Ministerraad dat deze wet niet meer van kracht is, dient derhalve te worden verworpen.

Wanneer het Hof uitspraak doet over de overeenstemming van de bestreden wet met de artikelen van de Grondwet die het vermag te toetsen, doet het geen uitspraak over de rechtsgeldigheid van de opneming in het Europese Parlement van de in België verkozen leden.

Het zou zijn door de grondwetgever en door de bijzondere wetgever gegeven opdracht niet nakomen mocht het wegens die opneming afzien van toetsing van de bestreden wet aan de bepalingen van de Grondwet op de naleving waarvan het moet toezien.

e) Exceptie afgeleid uit artikel 43 van de bestreden wet

3.A.5. In de zaken met rolnummers 152 en 153 werpt de Ministerraad een exceptie van niet-ontvankelijkheid op die afgeleid is uit artikel 43 van de bestreden wet. Artikel 43 van de bestreden wet bepaalt dat de Kamer van Volksvertegenwoordigers uitspraak doet over de geldigheid van de kiesverrichtingen zowel wat de gekozenen als hun opvolgers betreft. De Kamer beslist over bezwaren die worden uitgebracht op grond van de bepalingen van de bestreden wet. Elk bezwaar tegen de verkiezing moet binnen de tien dagen te rekenen van de dag van de verkiezing schriftelijk worden ingediend bij de griffier van de Kamers van Volksvertegenwoordigers.

Het staat niet vast dat verzoeker in de zaak met rolnummer 152 zulk een beroep heeft ingesteld.

Vermits verzoekers in de zaak met rolnummer 153 eveneens de vernietiging

vorderen van de op 18 juni 1989 gehouden verkiezingen hadden zij het georganiseerde beroep moeten instellen waarin is voorzien door artikel 43 van de bestreden wet, wat in casu niet is gebeurd.

3.B.5. De procedure bedoeld in artikel 43 van de bestreden wet heeft betrekking op bezwaren betreffende de geldigheid van de kiesverrichtingen die worden ingebracht op grond van de bepalingen van de bestreden wet. Het toezicht van het Hof heeft een geheel andere draagwijdte en betreft de overeenstemming van de bestreden wet met de bepalingen van de Grondwet op de naleving waarvan het Hof moet toezien.

Het Hof oefent zijn bevoegdheden uit overeenkomstig artikel 107ter, § 2, van de Grondwet en de bijzondere wet van 6 januari 1989. Noch deze grondwetsbepaling, noch de bijzondere wet die er uitvoering aan geeft, stelt een ontvankelijkheidsvereiste zoals bedoeld door de Ministerraad. De exceptie moet dan ook worden verworpen.

f) Wat het belang van de verzoekende partijen betreft

4.A. De Ministerraad en de Franse Gemeenschapsexecutieve voeren aan dat de verzoekende partijen in gebreke blijven te doen blijken van een persoonlijk en aktueel belang bij het beroep.

4.B.1. De Grondwet en de bijzondere wet vereisen een belang; hieruit volgt dat de actio popularis niet toelaatbaar is. Het vereiste belang is slechts aanwezig bij diegenen die door de bestreden norm in hun situatie rechtstreeks kunnen worden geraakt.

In deze zaak heeft de bestreden wet betrekking op het kiesrecht. Het kiesrecht is het fundamenteel politiek recht in de representatieve democratie.

Elke kiezer en kandidaat heeft er belang bij de vernietiging te vorderen van die

bepalingen van de bedoelde kieswet die zijn stem of zijn kandidatuur ongunstig kunnen beïnvloeden. De verzoekende partijen doen derhalve blijken van het wettelijk vereiste belang.

Het Hof stelt derhalve vast dat alle verzoekers - behoudens wat onder 4.B.2. wordt gezegd - blijken geven van het vereiste belang, in zover zij de schending aanvoeren van de artikelen 6 en 6bis van de Grondwet en, wat verzoekers in de zaak met rolnummer 153 betreft, in zover zij de schending aanvoeren van regels die door de Grondwet zijn vastgesteld voor het bepalen van de onderscheiden bevoegdheid van de Staat, de Gemeenschappen en de Gewesten.

4.B.2. Verzoekers sub 2 tot 235 in de zaak met rolnummer 151 stellen het Hof niet in de gelegenheid hun hoedanigheid en hun belang te beoordelen. Hun beroepen zijn bijgevolg niet ontvankelijk.

g) Wat betreft de tussenkomst in de zaken 132-133-134

5.B.1. De tussenkomende partij doet blijken van het vereiste belang in haar hoedanigheid van kiezer en kandidaat.

Evenwel, het middel dat zij aanvoert is nieuw en derhalve niet-ontvankelijk. Artikel 85 van de organieke wet laat enkel toe dat nieuwe middelen worden aangevoerd door de instellingen en de in de artikelen 76, 77 en 78 van die wet bedoelde personen.

Ten gronde

Over de middelen aangevoerd tegen artikel 9 en 10 van de bestreden wet

6.A. De verzoekende partijen voeren de schending aan van de artikelen 6 en 6bis van de Grondwet, al dan niet in combinatie met artikel 26 van het Internationaal

Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten, artikel 3 van het eerste aanvullend protocol bij het E.V.R.M. en artikel 14 E.V.R.M.

Volgens bepaalde verzoekende partijen bestaat de aangevoerde schending hierin, dat door de zetelverdeling de stem van een kiezer van het Nederlandse kiescollege een geringer gewicht krijgt dan de stem van een kiezer van het Franse kiescollege, terwijl het door een evenredige verdeling mogelijk was geweest de ongelijkheid tussen de twee categorieën van kiezers op te heffen of te beperken.

Volgens andere verzoekende partijen bestaat de aangevoerde schending hierin dat de zetelverdeling is gegrond op het bestaan van de Gemeenschappen in België, met uitsluiting van de Duitstalige Gemeenschap, die geen voorbehouden zetel heeft en aldus werd gediscrimineerd.

6.B.1. De artikelen 6 en 6bis van de Grondwet hebben een algemene draagwijdte. Zij verbieden elke discriminatie, ongeacht de oorsprong ervan : de grondwettelijke regels van gelijkheid en van niet-discriminatie zijn van toepassing t.a.v. alle rechten en vrijheden die aan de Belgen zijn toegekend.

De artikelen 6 en 6bis gelden derhalve ook t.a.v. de wetten die het kiesrecht en de verkiesbaarheid regelen.

6.B.2. De grieven dienen enkel te worden onderzocht in zoverre zij steunen op de artikelen 6 en 6bis van de Grondwet, omdat de Grondwet en de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof aan het Hof geen bevoegdheid hebben verleend om wettelijke regels te vernietigen wegens directe schending van internationale verdragsregels, zelfs indien tot de bij artikel 6bis van de Grondwet aan de Belgen gewaarborgde rechten en vrijheden, de rechten en vrijheden behoren die voortvloeien uit internationale verdragsbepalingen die België binden, in de interne rechtsorde toepasselijk zijn gemaakt door een akte van instemming en die directe werking hebben.

6.B.3. De rechtstreekse verkiezing van de leden van het Europees Parlement

wordt geregeld door de Akte betreffende de verkiezing van de vertegenwoordigers in de Vergadering door middel van rechtstreekse algemene verkiezingen, van 20 september 1976, goedgekeurd bij de wet van 28 maart 1978.

Artikel 2 van de Akte, zoals gewijzigd bij artikel 10 van het Verdrag van 12 juni 1986, stelt het aantal vertegenwoordigers voor België vast op 24.

6.B.4. In afwachting van de inwerkingtreding van een éénvormige verkiezingsprocedure laat bedoelde Akte de zorg tot de organisatie van de verkiezingen over aan de Lid-Staten, met inachtneming van de minimale regels opgenomen in de Akte.

De drie tot nog toe gehouden directe verkiezingen voor het Europees Parlement waren in België telkens geregeld door een gelegenheidswet.

De wet van 16 november 1978 voorzag reeds in de opdeling van het land in drie kieskringen en twee kiescolleges. De zetelverdeling was vastgesteld op dertien vertegenwoordigers voor het Nederlandse kiescollege en elf voor het Franse kiescollege.

De wet van 24 februari 1984 bevestigde die regeling.

De bestreden wet van 23 maart 1989 regelt de derde rechtstreekse verkiezingen voor het Europees Parlement die plaatsvonden op 18 juni 1989, conform de Akte van 20 september 1976 en de Beslissing van de Raad van 26 juli 1988. De bestreden wet behoudt de indeling in drie kieskringen en twee kiescolleges en de zetelverdeling 13N - 11F.

6.B.5. Het behoud van drie kieskringen, twee kiescolleges en van de zetelverdeling 13N - 11F, wordt in de memorie van toelichting en de parlementaire voorbereiding als volgt gerechtvaardigd :

- hoewel het een traditie is om de zetels toe te bedelen in functie van de

belangrijkheid van bevolking, is dat niet geschied voor de Europese verkiezingen van 1979 en van 1984, noch op intern vlak, noch op Europees niveau;

- indien een definitieve regeling binnen de Belgische wetgeving wordt nagestreefd - in afwachting van een Europese reglementering - , moet terzelfdertijd een oplossing worden gezocht voor het kiesarrondissement Brussel-Halle-Vilvoorde;

- die problematiek maakt deel uit van de derde fase van de staatshervorming en moet in dat kader een definitieve oplossing vinden;

- derhalve wordt het statu quo ter zake behouden, en is de wet enkel van toepassing op de Europese verkiezingen van 1989.

6.B.6. De grondwettelijke regels van gelijkheid en van niet-discriminatie sluiten niet uit dat een verschil in behandeling tussen bepaalde categorieën van rechtssubjecten wordt ingesteld, voor zover voor het criterium van dat onderscheid een objectieve en redelijke verantwoording bestaat. Het bestaan van een dergelijke verantwoording moet worden beoordeeld met betrekking tot het doel en de gevolgen van de ter beoordeling staande norm. Het gelijkheidsbeginsel is geschonden wanneer vaststaat dat tussen de aangewende middelen en het beoogde doel geen redelijk verband van evenredigheid bestaat.

6.B.7. Elk kiesstelsel moet worden beoordeeld in het licht van de fundamentele regels en de politieke evolutie van een land. De bestreden wet is geïntegreerd in een hervorming van het algemene institutionele stelsel van de Belgische Staat. De aan gang zijnde hervorming beoogt een evenwicht te verwezenlijken tussen de verschillende Gemeenschappen en Gewesten van het Koninkrijk.

De bestreden wet is een gelegenheidswet : zij is slechts van toepassing op de verkiezing van het Europese Parlement in 1989.

6.B.8. In die omstandigheden en gelet op de aard van de wet, kan worden

aanvaard dat de wetgever heeft geoordeeld dat het verkieslijk was de sinds tien jaar bestaande zetelverdeling niet te wijzigen.

Nu een Staatshervorming aan de gang is komt een dergelijke beslissing niet als onredelijk over wanneer rekening wordt gehouden met de bedoelingen waarvan zij blijk geeft en kan zij niet worden aangezien als een onevenredige beperking in de verkiezing van de Belgische vertegenwoordigers in het Europees Parlement.

De bestreden bepalingen schenden dus de artikelen 6 en 6bis van de Grondwet niet.

7.A. De verzoeker in de zaak met rolnummer 133 levert kritiek op de mogelijkheid voor de kiezers die hun werkelijke verblijfplaats in de gemeente Voeren hebben en te Aubel stemmen " om hun stem krachtiger te laten klinken dan andere Vlamingen, door het voorrecht hun stem te kunnen uitbrengen als (fictief) behorend tot het Franse kiescollege ".

7.B.1. Voor zover het middel niet samenvalt met de grieven die onder 6.B. zijn onderzocht, levert het kritiek, niet op de verdeling van de zetels tussen het Franse en het Nederlandse kiescollege maar op het uitvaardigen van bijzondere regels voor de kiezers uit Voeren. Die regels worden bestreden doordat ze aan die kiezers het voorrecht toekennen om in het Franse college te stemmen als zij dat wensen, een voorrecht dat de andere kiezers van het Nederlandse taalgebied niet zouden hebben.

7.B.2. Zoals het Hof heeft beslist in het arrest 18/90 van 23 mei 1990, kan worden aanvaard dat het door de bestreden bepalingen gemaakte onderscheid zijn verantwoording vindt in het nagestreefde doel - de beveiliging van een hoger openbaar belang -, aangezien de bestreden maatregel redelijkerwijze kan worden geacht niet onevenredig met dit doel te zijn.

8.A. In de zaak met rolnummer 153 voeren de verzoekers in hun derde en vierde middel grieven aan afgeleid uit de schending van de artikelen 3bis, 3ter, 6,

6bis, 59bis en 59ter van de Grondwet door de aangevochten wet.

8.B.1. Artikel 3bis van de Grondwet heeft het bestaan van eentalige en tweetalige taalgebieden vastgelegd. Het bepaalt, samen met artikel 59bis, § 4, het ruimtelijk kader waarin de Gemeenschappen en de nationale wetgever hun bevoegdheden kunnen uitoefenen.

De artikelen 3ter, 59bis en 59ter van de Grondwet hebben betrekking op de Gemeenschappen in België en met name op hun instellingen, hun financiering, de bevoegdheden van de Gemeenschapsraden en de wetskraft van hun decreten.

8.B.2. Die bepalingen hebben een ander onderwerp dan de bepalingen van de bestreden wet waarmee de nationale wetgever de kiesomschrijvingen en de kiescolleges samenstelt met het oog op de organisatie van de Europese verkiezingen. De bestreden bepalingen hebben niet tot doel het gebruik van de talen in de zin van artikel 59bis, § 3, van de Grondwet te regelen en maken geen inbreuk op de in artikel 3bis van de Grondwet vastgelegde garantie van de voorrang van de taal van elk ééntalig gebied en het tweetalig karakter van een ander gebied.

8.B.3. Voor zover het middel is afgeleid uit de schending van de artikelen 3bis, 3ter, 59bis en 59ter van de Grondwet, is het niet gegrond.

8.B.4. Het middel lijkt in één van zijn onderdelen te zijn afgeleid uit de schending van de artikelen 6 en 6bis doordat de personen ingeschreven op de kiezerslijst van de gemeenten zonder bijzonder taalstatuut die zowel van het Nederlands taalgebied als van het kiesarrondissement Brussel afhangen, de keuze hebben tussen de twee colleges, een keuze die daarentegen niet bestaat voor de personen ingeschreven op de kiezerslijst van de meeste andere gemeenten van hetzelfde gebied, hoewel voor zulk onderscheid geen objectieve verantwoording bestaat aangezien al die gemeenten in hetzelfde taalgebied gelegen zijn en op taalgebied een zelfde statuut hebben.

8.B.5. Dat de kiezers van de Brusselse kiesomschrijving de mogelijkheid

hebben om te kiezen tussen de kandidaten van het Franse college en de kandidaten van het Nederlandse college en zulks onafhankelijk van de vraag of die kiezers in een gemeente

wonen die gelegen is in het Nederlands taalgebied of het tweetalig gebied Brussel-hoofdstad, heeft te maken met de kiesomschrijvingen die bestaan voor de wetgevende verkiezingen en de provincieraadsverkiezingen.

8.B.6. Dat onderdeel van het middel is dus niet gegrond.

Over de middelen aangevoerd tegen artikel 21 van de bestreden wet

9.A.1. Het tweede onderdeel van het middel aangevoerd door verzoekers in de zaak met rolnummer 151 is als volgt gesteld :

" Schending van de artikelen 6 en 6bis van de Grondwet alsmede van artikel 3 van het aanvullende Protocol in samenlezing met artikel 14 van het Europese Verdrag tot bescherming van de rechten van de Mens en de fundamentele vrijheden, dat voorafgaand en in zoverre het middel gegrond is op de bepalingen van het Europese Verdrag dient te worden opgemerkt dat door de beperkte soevereiniteitsoverdracht aan de Europese rechtsorde waarin het Europese Parlement sedert zijn bevoegdheidsuitbreiding o.m. ten aanzien van de begrotingsvoorstellen op stellige wijze deelneemt, het Europees Parlement nu onder het begrip 'legislature/ corps législatif' bedoeld in artikel 3 van het Aanvullend Protocol dient te worden begrepen,

(...)

tweede onderdeel

aangezien artikel 21, § 1, eerste lid, bepaalt dat de voordracht van kandidaten moeten worden ondertekend, hetzij door tenminste vijf parlementsleden die in het parlement tot de taalgroep behoren die overeenstemt met de taal vermeld in §2,

zesde lid van de in dat artikel bedoelde taalverklaring, hetzij door minstens duizend kiezers, per provincie, ingeschreven in elk van de vijf provincies die geheel of gedeeltelijk het kiescollege vormen waartoe de voorgedragen kandidaten behoren en artikel 21, § 2, zesde lid, in dat verband aan de kandidaten oplegt te bevestigen dat zij respectievelijk nederlandstalig zijn voor het Nederlandse kiescollege of Frans- of Duitstalig zijn voor het Frans kiescollege,

hieruit volgt, eensdeels, dat het voor kandidaten die zich met toepassing van artikel 21, § 2, zesde lid, aanmelden als duitstalige kandidaten niet mogelijk is de steun van vijf Belgische parlementsleden te verwerven " die overeenstemt met de taal vermeld in § 2, zesde lid, van dit artikel bedoelde taalverklaring van de kandidaten " nu er geen Duitse taalgroep maar enkel een Nederlandse en een Franse taalgroep in de Wetgevende Kamers bestaan en de wetgever ook niet ten behoeve van deze verkiezingen zonder miskennen van zijn bevoegdheden een Duitse taalgroep in het leven kon roepen, zodat door de duitstalige kandidaten enkel de voordracht door minstens vijfduizend provinciaal opgedeelde kiezers open te stellen de uitoefening van hun democratisch recht om verkozen te worden op een discriminerende wijze en met name op grond van hun taal, hun woonplaats en het behoren tot een nationale minderheid, beperkt wordt in vergelijking met de andere kandidaten,

terwijl, anderdeels, in elk geval de duitstalige gemeenschap in het Belgische parlement niet vertegenwoordigd is door vijf parlementsleden en het voor kandidaten en partijen waarvan zij lid zijn die wensen, zoals in casu verzoeker en de P.D.B., de gerichte belangen van hun gemeenschap te behartigen onmogelijk is te voldoen aan de voordrachtsvereisten gesteld in artikel 21, § 2, eerste lid van de bestreden wet, zodat het ontbreken van een aangepaste representativiteitsvoorwaarde voor voordrachten van duitstalige kiezers een miskennen is van de ten deze ongelijke situatie van deze kandidaten en partijen en zodoende een schending van het gelijkheids- en nietdiscriminatiebeginsel vervat in de ingeroepen artikelen ".

9.A.2. Verzoeker in de zaak met rolnummer 152 voert een eerste middel aan dat

als volgt is gesteld :

" De betrokken wet schendt artikel 6 van de Grondwet.

De betrokken wet is immers regelrecht in strijd met het beginsel van artikel 6 van de Grondwet volgens hetwelk alle Belgen gelijk zijn voor de wet.

De wet bepaalt immers dat er twee manieren zijn om de kandidatenlijsten in te dienen : hetzij ondertekend door vijf parlementsleden, hetzij ondertekend door duizend kiezers per provincie, dus vijfduizend per kiescollege.

Dat is duidelijk een ongelijke behandeling van de burgers door de wetgever, aangezien zij een fundamentele discriminatie instelt tussen de lijsten en de kandidaten die zich aan de stem van de kiezer willen onderwerpen ".

9.A.3. Verzoeker in de zaak met rolnummer 152 voert een tweede middel aan dat als volgt is gesteld :

" De wet van 23 maart 1989 schendt ook artikel 6bis van de Grondwet dat de bescherming van de ideologische en filosofische minderheden waarborgt.

De dubbele wijze om lijsten en kandidaten voor te dragen legt immers discriminatoire voorwaarden voor die voordracht op ten aanzien van wat men gemeenzaam de "kleine lijsten " is gaan noemen, die door zulke minderheden worden voorgedragen.

Voor een lijst die uitgaat van minderheden met opvattingen die ingaan tegen het partocratisch en plutocratisch stelsel dat in België overheerst, is het immers onmogelijk om de handtekening te krijgen van parlementsleden die behoren tot de partijen waarop dat stelsel berust. De keuze tussen die twee manieren om lijsten voor te dragen bestaat dus niet voor lijsten van minderheden die door artikel 6bis van de Grondwet worden beschermd en die dus maar één van die keuzemogelijkheden hebben.

Bovendien heeft de wet van 23 maart 1989 die discriminatie nog aanzienlijk versterkt, enerzijds door zonder voldoende kennisgeving de termijn voor het neerleggen van de lijsten te wijzigen, anderzijds door discriminatoire en schandelijke voorwaarden voor die neerlegging op te leggen. Alles is in het werk gesteld om de voordracht van talrijke kleine lijsten die aan die verkiezing wensten deel te nemen, te verhinderen. Het Ministerie van Binnenlandse Zaken heeft bewust de discriminatoire toestand die door de wet van 23 maart 1989 is geschapen, verergerd.

Een voorbeeld : de officiële lijsten die moesten dienen om de noodzakelijke handtekeningen van kiezers te verzamelen, waren slechts op 6 april 1989 beschikbaar, dus twee weken vóór het neerleggen van de lijsten. De in het Parlement vertegenwoordigde politieke partijen, die die wet hebben goedgekeurd, en zich niet aan die formaliteiten hoeven te onderwerpen, hebben die wet gebruikt om de deelneming van de storende minderheidslijsten uit te schakelen".

9.B.1. Artikel 21, § 1, eerste lid, van de bestreden wet van 23 maart 1989 bepaalt :

" De voordracht van kandidaten moet worden ondertekend :

- hetzij door minstens vijf Belgische parlementsleden die in het Parlement tot de taalgroep behoren die overeenstemt met de taal vermeld in § 2, zesde lid, van dit artikel bedoelde taalverklaring van de kandidaten;

- hetzij door minstens duizend kiezers, per provincie, ingeschreven in elk van de vijf provincies die geheel of gedeeltelijk het kiescollege vormen waartoe de voorgedragen kandidaten behoren.

...".

De overige bepalingen van artikel 21 regelen verder in detail de voordracht van

kandidaten.

9.B.2. Op zich is het niet onbestaanbaar met de artikelen 6 en 6bis van de Grondwet dat de voordracht van lijsten bij verkiezingen afhankelijk wordt gesteld van bepaalde eisen van representativiteit, in zoverre die zoals ten dezen voor eenieder gelijk zijn.

Er moet evenwel over gewaakt worden dat de voorwaarden inzake voordracht van kandidaturen niet zwaarder zouden zijn dan nodig om te waarborgen dat deze kandidaturen blijf geven van een minimum aan representativiteit.

9.B.3. Het feit dat, naar luid van artikel 21, de voordracht van kandidaten niet noodzakelijk moet worden ondertekend door een bepaald aantal kiezers, maar gewoon door vijf parlementsleden die tot één door de wet bepaalde taalgroep behoren, houdt geen schending in van de artikelen 6 of 6bis. Gezien het aantal stemmen dat vereist is om een zetel te behalen in het Parlement, is een door vijf parlementairen gesteunde voordracht een aanwijzing van voldoende representativiteit, zodat het onredelijk zou zijn het bewijs op te leggen dat erin bestaat de handtekening van een groot aantal kiezers te verzamelen.

Beweren dat richtlijnen van partijen parlementsleden zouden verbieden door hun handtekening mogelijk te maken dat niet in het Parlement vertegenwoordigde politieke formaties kandidatenlijsten voordragen, is kritiek uitoefenen op de manier waarop, naar men beweert, de wet is toegepast en niet op de aangevochten wet zelf.

9.B.4. De bezwaren gericht tegen artikel 21 spruiten voort uit de bekommernis om de vertegenwoordiging van ideologische of filosofische minderheden enerzijds en duitstalige kiezers anderzijds, mogelijk te maken.

9.B.5. Het middel moet worden geanalyseerd alsof het twee onderscheiden grieven bevat, de ene afgeleid uit de algemene overweging dat de vereiste van 1.000 handtekeningen per provincie, onevenredig is met de noodzaak na te gaan of de voorgedragen kandidaturen een minimum aan representativiteit hebben, de

andere afgeleid uit de specifieke situatie van de duitstalige kiezers.

Zonder dat het nodig is de tweede grief te onderzoeken, blijkt dat de eerste gegrond is. Door bovenop een toelaatbare kwantitatieve vereiste - 5.000 handtekeningen - een kwalitatieve vereiste - de spreiding van die handtekeningen over vijf verschillende provincies - te stellen, gaat de wetgever er immers van uit dat een opiniestroming waarvoor 5.000 personen belangstelling hebben minder waard is om vertegenwoordigd te zijn wanneer die personen op een zelfde plaats samenwonen dan wanneer ze verspreid wonen. Het onderscheid in behandeling dat vervat ligt in artikel 21 houdt derhalve, in dat opzicht, een ongeoorloofde beperking in van het fundamentele recht om zich verkiesbaar te stellen.

9.B.6. Artikel 21, § 1, eertste lid, van de bestreden wet schendt de artikelen 6 en 6bis van de Grondwet.

Over het middel gericht tegen artikel 24 en model II C (bijlage II) van de bestreden wet

10.A. Verzoekende partijen in de zaak met rolnummer 153 vorderen de vernietiging van artikel 24 en model II C (bijlage II) van de bestreden wet wegens schending van artikel 59bis, § 3, van de Grondwet. Die schending bestaat volgens de verzoekende partijen hierin dat de bestreden bepalingen een stembiljet met een in de Franse taal gestelde vermelding oplegt aan alle kiezers van de gemeenten van het arrondissement Halle-Vilvoorde, terwijl het grootste gedeelte van die gemeenten gelegen is in het Nederlands taalgebied, en alleen de decreetgever hier bevoegd is om een ander taalgebruik toe te staan of op te leggen.

10.B.1. Het kiesrecht en de verkiesbaarheid zijn fundamentele politieke rechten. Krachtens artikel 4 van de Grondwet komt het de Grondwet zelf en de wet toe de voorwaarden voor de uitoefening van die rechten te regelen. Bovendien, krachtens de artikelen 48, 53, 59bis, § 1 en 107quater van de Grondwet behoort de samenstelling van de wetgevende vergaderingen van de Staat, de Gemeenschappen en de Gewesten tot de bevoegdheid van de nationale wetgever die, naargelang van

het geval, met een gewone of een bijzondere meerderheid beslist, en zulks met inachtneming van de in de Grondwet verankerde beginselen.

De nationale wetgever is dus bevoegd om de modaliteiten te bepalen waarop de leden van die vergaderingen worden aangewezen en met name om de kiesverrichtingen te organiseren: hij is derhalve bevoegd om, zoals hij altijd heeft gedaan, het model van de stembiljetten te bepalen. De vraag is echter of die bevoegdheid ook het taalaspect van die stembiljetten beoogt, gelet op de artikelen 59 bis, § 3, 1° en 59bis, § 4, tweede lid, van de Grondwet.

10.B.2. De kiesverrichtingen vallen onder het begrip "bestuurszaken" als bedoeld bij artikel 59 bis, § 3 van de Grondwet.

Krachtens artikel 59bis, § 4, tweede lid, is de nationale wetgever bevoegd voor de regeling, bij wet, van het gebruik van de talen voor de bestuurszaken, t.a.v. :

a) de gemeenten of groepen van gemeenten palend aan een ander taalgebied en waar de wet het gebruik van een andere taal dan die van het gebied waarin zij gelegen zijn, voorschrijft of toelaat; hiertoe is een wet met een bijzondere meerderheid vereist;

b) de diensten waarvan de werkkring verder reikt dan die van het taalgebied waarin zij gevestigd zijn;

c) de door de wet aangewezen nationale en internationale instellingen waarvan de werking gemeen is aan meer dan één gemeenschap.

10.B.3. De organisatie van de Europese verkiezingen is geen dienst waarvan de werkkring verder reikt dan die van het taalgebied waarin zij gevestigd zijn en evenmin een instelling waarvan de werking gemeen is aan meer dan één gemeenschap.

10.B.4. Voor het gebruik van de talen in de gemeenten van de Brusselse kieskring die gelegen zijn in het Nederlands taalgebied, is, krachtens artikel 59bis, § 4, tweede lid, van de Grondwet, uitsluitend bevoegd de Vlaamse Gemeenschap, behalve voor de gemeenten met een bijzonder statuut zoals aangeduid in die grondwetsbepaling, waarvoor uitsluitend de nationale wetgever, optredend met een bijzondere meerderheid, bevoegd is.

10.B.5. Artikel 24, § 3, van de bestreden wet bepaalt : " de voorzitter van het hoofdbureau van de provincie Brabant doet op de stembiljetten bestemd voor de Brusselse kieskring, de lijsten vermelden van de kandidaten die zowel in het Nederlandse als in het Franse collegehoofdbureau zijn voorgedragen "; bovendien is in dezelfde paragraaf vermeld : " daartoe wordt het stembiljet opgemaakt overeenkomstig het bij deze wet gevoegde model II.C. ".

10.B.6. Hetzelfde artikel 24 bepaalt in paragraaf 2, eerste lid : " de bepalingen van artikel 128 van het Kieswetboek zijn van toepassing op de verkiezing van het Europese Parlement ".

Dat artikel 128 bepaalt in het laatste lid : " wanneer een kieskanton is samengesteld uit gemeenten met verschillend taalstelsel, zijn de stembiljetten eentalig in de eentalige gemeenten en tweetalig in de andere ".

10.B.7. De Brusselse kieskring, bepaald in artikel 9, 3°, van de bestreden wet, omvat inderdaad gemeenten met een verschillend taalstelsel. Die kieskring omvat immers gemeenten die deel uitmaken van het Nederlandse taalgebied en die geen bijzonder taalstatuut hebben en de randgemeenten, die een bijzonder taalstatuut hebben; hij omvat bovendien de tweetalige gemeenten van het tweetalig gebied Brussel-hoofdstad.

10.B.8. Voor die kieskring vloeit eruit voort dat de voorzitter van het hoofdbureau van de provincie Brabant, die krachtens artikel 26 van de aangevochten wet moet instaan voor het drukken van de stembiljetten voor de kiesverrichtingen in zijn provincie, enerzijds, wat het model van het stembiljet

betreft, het model voorgeschreven bij artikel 24, § 3 en de bijlage en, anderzijds, wat de taal betreft, de voorschriften van artikel 128 van het Kieswetboek, bedoeld in artikel 24, § 2 van de bestreden wet, in acht neemt; krachtens de voormelde bepalingen moet het stembiljet dus, naargelang van het geval, eentalig zijn in de eentalige gemeenten of tweetalig in de gemeenten met een bijzonder taalstatuut of de tweetalige gemeenten.

De bepalingen van artikel 24, § 3, van de bestreden wet kunnen niet worden afgezonderd van de bepaling van artikel 24, § 2, die expliciet verwijst naar artikel 128, laatste lid, van het Kieswetboek. Het samen lezen van die bepalingen toont aan dat in de laatste zin van artikel 24, § 3, de woorden " In elke helft van het stembiljet ..." slechts de tweetalige gemeenten en de gemeenten met een bijzonder statuut van de Brusselse kieskring kunnen beogen en geenszins beletten dat de stembiljetten eentalig zijn in de eentalige gemeenten van die kieskring.

10.B.9. Daaruit volgt dat de wetgever, door in artikel 24, § 3, het model van het stembiljet te bepalen, de bestaande wetgeving over het gebruik van de talen in bestuurszaken in de gemeenten van het nederlandstalig Gewest die geen bijzonder taalstatuut hebben, niet heeft willen wijzigen; hij zou het trouwens niet hebben kunnen doen, zoals blijkt uit de voormelde punten 10.B.2. tot 10.B.4. De bevoegdheid van de nationale wetgever om de verkiezingen te regelen omvat geenszins de bevoegdheid om in die aangelegenheid het gebruik der talen te regelen.

10.B.10. Aldus uitgelegd is artikel 24, § 3, tweede en derde lid, niet door bevoegdheidsoverschrijding aangetast.

Over de handhaving van de gevolgen van de vernietigde bepaling

11.B.1. Gelet op de beperkte omvang van de vernietiging, oordeelt het Hof, met toepassing van artikel 8, tweede lid, van de bijzondere wet van 6 januari 1989 dat het noodzakelijk is de gevolgen van de vernietigde bepaling definitief te

handhaven.

Om deze redenen,

Het Hof

1. Verklaart het beroep ingesteld door verzoekers sub 2 tot 232 in de zaak met rolnummer 151 niet-ontvankelijk.

2. Vernietigt artikel 21, § 1, van de wet van 23 maart 1989 betreffende de verkiezing van het Europese Parlement.

3. Verwerpt de beroepen voor het overige.

4. Handhaaft definitief de gevolgen van de vernietigde bepaling.

Aldus uitgesproken in het Nederlands, het Frans en het Duits, conform artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, op de openbare terechtzitting van 14 juli 1990.

De griffier,

De voorzitter,

L. Potoms

J. Delva